Základy využití korpusu v praxi **cjbb75**

Středa: 10.50-12.20 G13

18. 4. 2018

Jak lze v korpusech hledat doklady pro výzkum morfologie?

Mějme tvrzení:

Všechna česká maskulina v genitivu plurálu mají koncovku na *–ů*.

Máme 6 vzorů: *pán/pánů, hrad/hradů, muž/mužů, stroj/strojů, předseda/předsedů, soudce/soudců.*

Existují z tohoto pravidla nějaké výjimky?

Vzpomenete si na ně?

Jak jsou obvyklé (jsou to slova z centra/periferie slovní zásoby)?

Jak vyhledat data v korpusu:

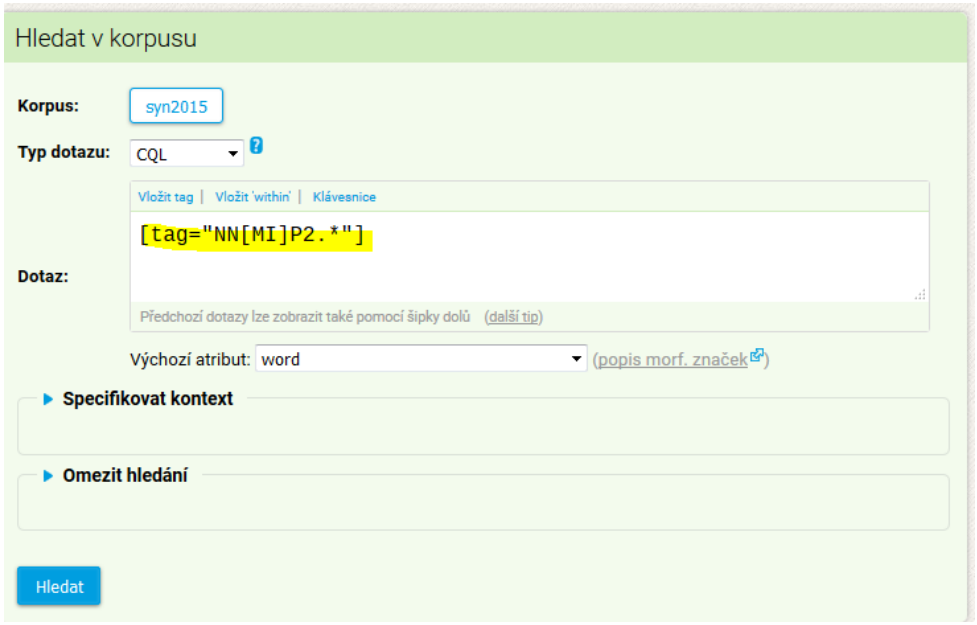

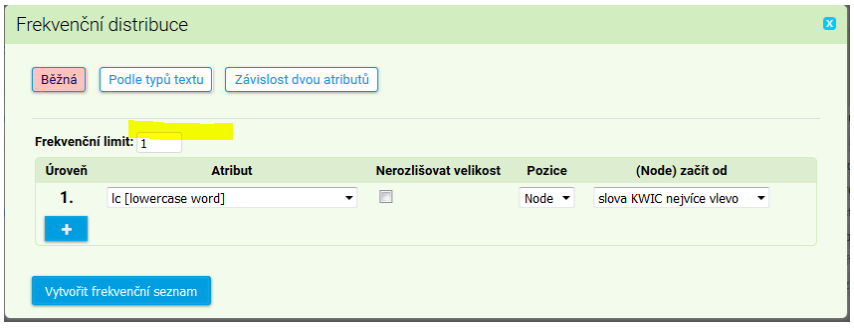

Frekvenční seznam

1

Minimální frekvence: 1 Použít

Celkem: 16 684 položek (334 stránek)

	Filter	lc [lowercase word]	Freq	
1	p / n	lidí	45314	
2	p / n	milionů	19697	
3	p / n	metrů	13055	
4	p / n	peněz	11968	
5	p / n	dní	11476	
6	p / n	měsíců	9780	
7	p / n	dolarů	9700	
8	p / n	mužů	8855	
9	p / n	kilometrů	8550	
10	p / n	důvodů	7973	
11	p / n	druhů	7828	
12	p / n	bodů	7279	
13	p / n	dnů	7181	
14	p / n	problémů	7062	
15	p / n	zdrojů	6837	
16	p / n	států	5616	
17	p / n	stromů	5576	
18	p / n	rodičů	5418	
19	p / n	projektů	5376	
20	p / n	členů	5321	

Aplikovat operaci "filtr"
Filtr:
negativní
Rozsah hledání:
od: 0
do: 0
, včetně KWIC
Typ dotazu:
Slovní tvar
Klávesnice | Předchozí dotazy
Dotaz:
.*ů
Předchozí dotazy lze zobrazit také pomocí šipky dolů (další tip)
Slovní druh:
Nespecifikováno
Shoda velikosti písmen:
Hledat

Celkem: 1 157 položek (24 stránek)

	Filter	lc [lowercase word]	Freq
1	p / n	lidí	45314
2	p / n	peněz	11968
3	p / n	dní	11476
4	p / n	obyvatel	4154
5	p / n	přátel	3405
6	p / n	°	3210
7	p / n	mm	3152
8	p / n	windows	2279
9	p / n	koní	2265
10	p / n	§	2141
11	p / n	dospělých	1234
12	p / n	times	1082
13	p / n	cestujících	1076
14	p / n	nemocných	931
15	p / n	známých	921
16	p / n	příbuzných	907
17	p / n	m2	859
18	p / n	nepřátel	764
19	p / n	bratří	694
20	p / n	zlatých	576
21	p / n	kněží	511

Jak lze výjimky z výše uvedeného pravidla dále kategorizovat?

Jednoduše je lze rozdělit podle tří zastoupených koncovek u prvních 20:

a) **končící na –í (typ *lidí/dní*)**
b) **bez koncovky/ s nulovou koncovkou (typ *peněz-0/přátel-0*)**
c) **s adjektivní flexí (typ *dospělých/zlatých*)**

Vidíme, že jsou zastoupeny oba rody, jak maskulina životná, tak neživotná.

Pozorujme jednotlivé typy z hlediska frekvence:

▶ **Negativní filtr**: .*ů (118 236 výskytů) ▶ **Pozitivní filtr**: .*í (60 797 výskytů)

Frekvenční seznam

1

Minimální frekvence: 1 Použít

Celkem: 21 položek (1 stránka)

	Filter	lc [lowercase word]	Freq	
1	p / n	lidí	45314	
2	p / n	dní	11476	
3	p / n	koní	2265	
4	p / n	bratří	694	
5	p / n	kněží	511	
6	p / n	hostí	433	
7	p / n	podlidí	26	
8	p / n	spolubratří	14	
9	p / n	nadlidí	10	
10	p / n	bří	10	
11	p / n	pralidí	9	
12	p / n	pakoní	7	
13	p / n	kachlí	6	
14	p / n	velekněží	5	
15	p / n	opolidí	3	
16	p / n	tatí	3	
17	p / n	reagencií	3	
18	p / n	novokněží	2	
19	p / n	člověkodní	2	
20	p / n	afghání	2	
21	p / n	pololidí	2	

Chyby:

poradil . Rozbrečel jsem se a začal ječet : „	TATÍ	, JÁ MUSIM ČURAT ! " Což bylo dost ponižující
. Podruhé dětský hlásek , který se ptal : "	Tatí	, co ten pán dělá ? " V obou případech
Zaskočí nás , když syn ve školce prohlásí : „	Tatí	, chtěl bych být holčička . " Prohrábneme si strniště

necháme reagovat s jednou ze štěpících látek . První sada	reagencií	chemicky modifikuje ty nukleotidy , pro něž jsou specifické ,
mikrozkumavce jednoduše tak , že se DNA smíchá se souborem	reagencií	a mikrozkumavka se vloží do termálního cykléru (termocyklér)
dobře táhnoucí digestoři nebo na volném prostranství . I zbytky	reagencií	k jeho výrobě likvidujeme v digestoři . Navážíme dvojnásobek teoreticky

Odstraníme tvary na *–í* a lemmata na .*[ýí]

Minimální frekvence: 1 Použít

Celkem: 857 položek (18 stránek)

	Filter	lc [lowercase word]	Freq
1	p / n	peněz	11968
2	p / n	obyvatel	4154
3	p / n	přátel	3405
4	p / n	°	3210
5	p / n	mm	3152
6	p / n	windows	2279
7	p / n	§	2141
8	p / n	times	1082
9	p / n	m2	859
10	p / n	nepřátel	764
11	p / n	reuters	508
12	p / n	klatov	450
13	p / n	poděbrad	384
14	p / n	km2	346
15	p / n	m3	308
16	p / n	cm3	302
17	p / n	karpat	284
18	p / n	beatles	278
19	p / n	drobných	251
20	p / n	jo	233

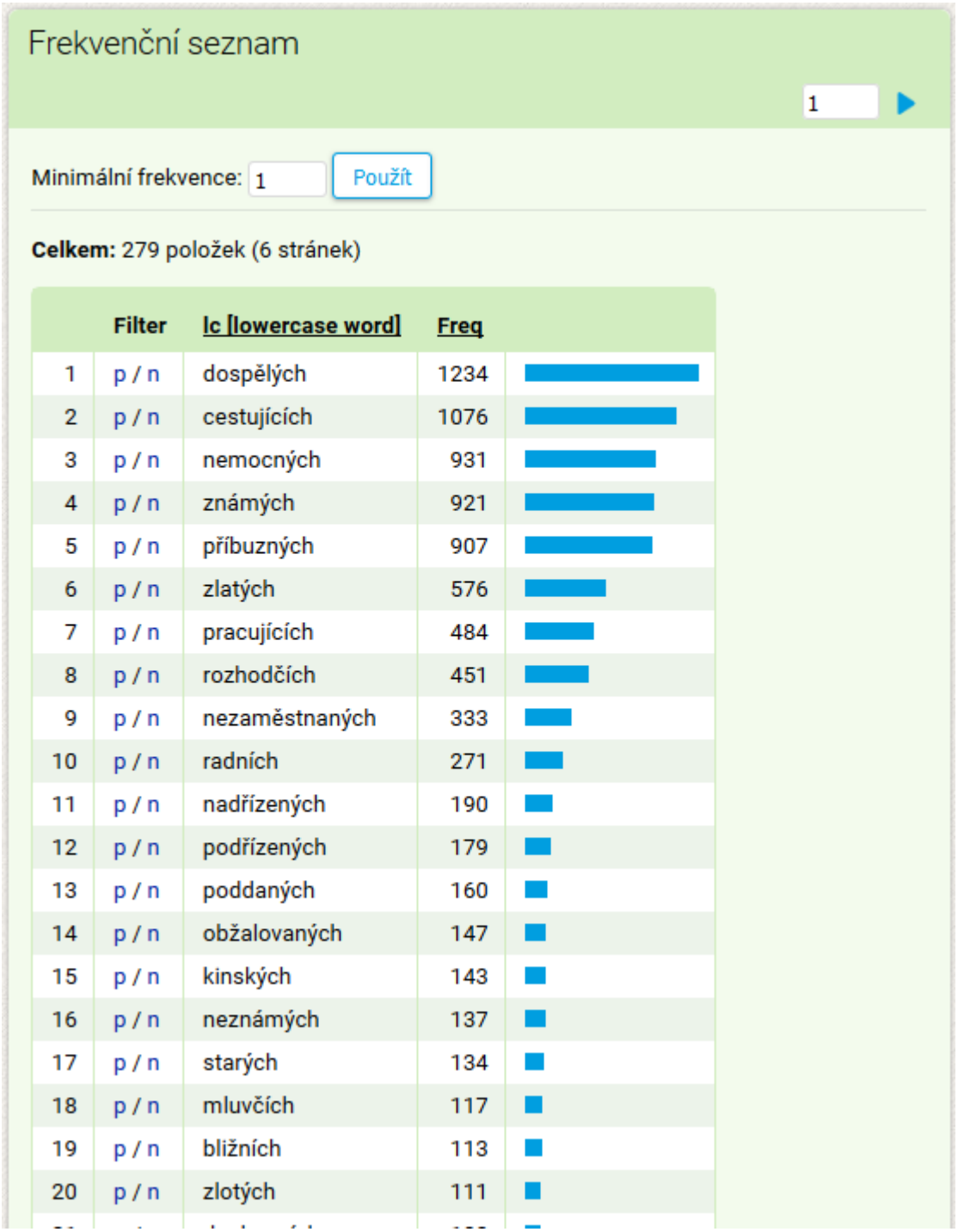

Frekvenční seznam

1

Minimální frekvence: 1 Použít

Celkem: 279 položek (6 stránek)

	Filter	lc [lowercase word]	Freq
1	p / n	dospělých	1234
2	p / n	cestujících	1076
3	p / n	nemocných	931
4	p / n	známých	921
5	p / n	příbuzných	907
6	p / n	zlatých	576
7	p / n	pracujících	484
8	p / n	rozhodčích	451
9	p / n	nezaměstnaných	333
10	p / n	radních	271
11	p / n	nadřízených	190
12	p / n	podřízených	179
13	p / n	poddaných	160
14	p / n	obžalovaných	147
15	p / n	kinských	143
16	p / n	neznámých	137
17	p / n	starých	134
18	p / n	mluvčích	117
19	p / n	bližních	113
20	p / n	zlotých	111

Co můžeme na základě pozorovaných dat říci o slovech s výjimečnou koncovkou u maskulin v gen. pl.?

1. **Do skupiny s koncovkou *–í* patří omezený seznam slov, mezi nimi jsou ovšem buď domácí slova velmi frekventovaná, nebo jejich deriváty. Nefrekventovanou výjimkou je nesklonný název měny/vlastní jméno *a/Afghání* (adaptace).**
2. **Do skupiny bez koncovky patří z domácí slovní zásoby pouze substantiva *peníze, sudety* a životná *(ne)přítel, obyvatel* a propria – plurália tantum (*Klatovy, Poděbrady, Karpaty*). Dále se objevují nesklonná přejatá/adaptovaná substantiva, zkratky, atd.**

3. **Adjektivní flexi mají substantiva s adjektivní flexí (*radní, mluvčí, zlotý*) a substantivizovaná adjektiva.**

ÚKOL na 25. 4. 2018

Porovnáme-li maskulina v pozorovaném tvaru s femininy a neutry, zjistíme, že dvě výjimečné koncovky (*-í* a *-0*) figurují v genitivu plurálu právě u vzorů feminin a neuter:

***růže/růží, píseň/písní, kost/kostí, moře/moří, stavení/stavení* a *žena/žen, město/měst, kuře/kuřat*.**

Platí i zde nějaké výjimky?

Vzpomenete si na ně?

Použijte k jejich zjištění korpus.

Jakého rodu jsou *Tatry, Krkonoše, Beskydy?*

Všimněte si, jak výjimečné koncovky u maskulin plurálií tantum působí na nejistotu při určení rodu u rodilých mluvčí.